

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. V. Alia adversæ sententiæ argumenta diluuntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

§. V.

Alia aduersus sententia argumenta diluuntur.

Objicies primo: Si Deus vellet imponere necessitatem voluntati creatæ, non posset id prædicare per aliquid physicam, derivatam à decreto prædeterminante, quia nihil illà habet fortius & potentius: Ergo si de facto illam movet & prædeterminat, per talem motionem, & prædeterminationem, ei necessitatem imponit, eoque libertatem destruit.

Respondeo ex Capreolo in 1. dist. 35. quaest. 1. concedo Antecedente, negando Consequentiam. Quia licet Deus nihil illà motione libeat fortius & potentius, habet tamen diversos modos movendi per illam, quibus potest imponere necessitatem, vel causare libertatem. Nam potest hominem movere ad unum per modum naturæ, tollendo ab ejus intellectu indifferentiam obiectivam iudicii, & à voluntate potentiam ad oppositum; ut contingit in amore beatorum, & in volitione boni in communi. Potest etiam illum movere ad unum per modum liberi, relinquendo in intellectu indifferentiam obiectivam iudicii, & in voluntate potentiam ad oppositum; quo pacto movet hominē in statu viæ ad omnes actus humanos & deliberatos; ac prout per talem motionem, nō imponit ei necessitatem, sed potius causat & perficit ejus libertatem.

Explicari potest res ista exemplo quidem humani, sed tamen aptissimi, quod habet recens Author Idæphonius Michaël Zamorenensis tomo 1. in 2. ad art. 3. quaest. 19 ubi refert, olim dum in gymasio Complutenſi publicè theſes de physica prædeterminatione defenderet, à quodā fulgore obiectū, Deum suā motione physica ita voluntati premere, & libertate omnem veluti conterege & comprimere, non secus ac si quis in eundem ferri pondus super ova projiceret, quæ dubio procul miserè cōfringeret.

Ad citatus Author, durius esse ferri pondus, & ex illius exemplum, quàm ut admitti possit, ubi de motione Dei agit ut omnino spirituali, & que res pro cuiusq; natura movet. Sed si Deus cum voluntate ejus principium est conferatur, & ita se habeat existimetur ut gallina cum ovis que produxit, probari sibi exemplū, nec alio luculenter posse rem istam explicari. Ita enim gallina que ova produxit, is incubat, eaq; indultriā se componit, ut nullū frangat, nullum lædat, sed et foveat & caleſcat, & ex his pullos educat. Idem plane de Deo sentiendū: cum enim sit voluntatis Author, ita eā regit, moderatur, & fovet, ut libertatem nō lædat, sed potius servet & foveat, juxta illud quod ex Prospero supra retulimus: *Arbitrium hominis gratia Dei non abolet, sed adolet.*

Objicies secundè: Illud destruit libertatem voluntatis, quod tollit ejus indifferentiam: Sed decretum prædeterminans tollit indifferentiam voluntatis, cum eam determinet ad unum actum eliciendum, ac amorem v. g. potius quàm ad odium: Ergo destruit ejus libertatem.

Ad hoc argumentum patet solutio ex supra dictis: Major enim diliguenda est. Quod tollit ejus indifferentiam, actusalem & positivam, concedo Majorem. Potentialem & privativam, nego Majorem, & sub eadē distinctione Minoris, nego Consequentiam, & q; duplex solet in voluntate distinguī indifferentia: una portionalis & privativa, seu suspensiva que eam importet potentialitatem, & suspensionem ac carentiam actūs,

Tom. II.

A dicit imperfectionē; nec reperitur formaliter in Deo, sed tantum eminenter. Alia actualis & positiva, quā voluntas actu eligit & se determinat, retinendo potentiam ad oppositū; & hæc est perfectio simpliciter simplex, & convenit Deo formaliter, & non tantum eminenter. Licet ergo decretum prædeterminans, primam indifferentiā, seu potentialitatem ac suspensionem voluntatis tollat, eam actuando, & reducendo de actu primo ad secundū; quia tamen non tollit, sed causat secundam; libertatem nostræ voluntatis non tollit, sed perficit, auferendo ab ea aliquem defectum & imperfectionem, ut supra explicatū est.

B Objicies tertio: Voluntas non potest determinari per aliquid prævium ad ejus operationem, etiā prioritare naturæ: Ergo nec prædeterminari. Consequentia patet, Antecedens probatur. Determinatio voluntatis debet esse voluntaria & libera: Ergo non potest esse quid prævium ad ejus operationem, etiam prioritare naturæ. Antecedens est certum, Consequentia verò probatur. Nihil potest esse voluntarium & liberum, nisi vel supponat actum voluntatis, vel sit ipsemet actus voluntatis: Ergo si determinatio voluntatis sit libera & voluntaria, nō potest esse quid prævium ad ejus operationem, etiam prioritare naturæ.

C Respondeo distinguendo Antecedens. Voluntas non potest determinari formaliter per aliquid prævium, concedo Antecedens. Non potest determinari causaliter, nego Antecedens, & Consequentiam. Ad cujus probationem, similiter distinguo Antecedens. Determinatio causalis voluntatis debet esse voluntaria & libera, causaliter & ut quo, concedo Antecedens: formaliter & ut quod, nego Antecedens & Consequentiam.

D Explicatur: Duplicē in voluntate creata solent distinguere Thomistæ determinationem: unam causalem, & alteram formalem. Prima est à solo Deo, ut à primo libero, & determinante, primoque electionū nostrarū principio: secunda est à Deo & à voluntate creata simul operantibus. Ad primam voluntas se habet merè passivè, illā à Deo recipiendo: ad secundā Deo movetū & applicanti libere cooperatur. Prima antecedit liberā nostræ voluntatis electionē, prioritare naturæ; secunda verò est ipsa libera electio & actio voluntatis, quatenus exit ab ipsa, ut mota & applicata à Deo. Denique prima determinatio est libera & voluntaria, solū causaliter & ut quo, quia efficit quod actus liber & voluntarius exeat à voluntate: sicut semē dicitur vivens ut quo, quia est instrumentū generantis ad vitā comunicandam. Altera verò est voluntaria & libera, non solū ut quo & virtualiter, sed etiam ut quod & formaliter: unde licet ista non possit esse quid prævium ad operationē voluntatis, etiā prioritare naturæ, bene tamen illa.

E Objicies quarto: Voluntas prædeterminata ad actum amoris v. g. non retinet potentiam ad actū odii, vel ad negationē amoris: Ergo non liberè, sed necessariò amat. Consequentia patet, ad libertate enim requiritur ut voluntas ita moveatur & determinetur à Deo, ut sub tali motione & determinatione, retineat potentiam ad oppositū, ut constat ex supra dictis. Antecedens verò in quo est difficultas, probatur primò. Possibili posito in actu, nullum sequitur impossibile: Sed posita prædeterminatione ad amorem, sequeretur impossibile, si voluntas non amaret: Ergo nō est possibile eam nō amare. Major patet, Minor verò probatur. Fieri non potest, ut in eodē instanti simul sit amor & nō amor, vel odii: Atqui si vo-

luntas

luntas præmota ad amorem, non amaret, simul essent amor & non amor, vel etiã odiũ in voluntate: Ergo positã prædeterminatione ad amorẽ, sequeretur impossibile, si voluntas non amaret.

Secundò, Si voluntas præmota ad amandum posset non amare, posset irritam facere divinam præmotionem: Sed hoc est impossibile, cum illa sit executio & instrumentum voluntatis Dei absoluta & efficacia, quæ nunquam potest frustrari: Ergo idem quod prius. Sequela Majoris probatur. Si voluntas præmota ad amorem, non amaret, irritam faceret divinam præmotionem: Ergo si possit non amare, poterit illam irritam facere. Consequentia videtur manifesta, quia ut communiter dicitur: *Quod facit actus actu, hoc facit potentia possibiliter.* Ergo si actu non amare, sit irritam facere divinam præmotionem, posse non amare, est eam posse irritam facere.

Tertiò, frustra est potentia quæ nunquam reducitur in actum: Sed illa potetia ad non amandum quæ est in voluntate præmota ad amorem, nunquam reducitur in actum: Ergo est frustra.

Antequam hæc argumenta diluamus, Advertendum est, illa æq; militare contra gratiam congruam, ac contra gratiam prædeterminantem, ac proinde ab Adversariis esse solvenda. Nam si homo vocatus vocatione congruã, vocationi nõ consentiret, sequeretur plura impossibilia nẽpe quod eadem vocatio simul esset congrua & incongrua, quod divina præscientia falleretur, & quod in eadem voluntate simul essent assensus ac dissensus, ut consideranti patebit. Item si homo excitatus gratiã congruã non consentiret divinæ vocationi, redderet gratiam illam incongruam, & falleret divinam præscientiam: Ergo si possit non consentire, poterit reddere gratiam incongruam, & fallere divinam præscientiam: *quod enim facit actus actu, hoc facit potentia possibiliter.* Tertiò, Potentia ad dissentendum quæ est in voluntate excitata gratiã congruã, nunquam reducitur in actum; nusquam enim contingit, vel continget, quod vocatus gratiã congruã, divinæ vocationi non consentiat; quia ut docent ejus defensores, talis gratia sæpè & infallibiliter fertur suum effectũ: Ergo talis potentia est otiosa & frustranea; frustra enim est potentia, quæ nunquã reducitur in actũ. Videant ergo Adversarii, quomodo tela projecta in projicientẽ recidant.

Neque valet si dicas inter gratiã congruam & prædeterminantem, hoc interesse discriminẽ, quod prima includit liberũ nostræ voluntatis consensum, ut à Deo prævisum per scientiam mediam; altera verò illum non includit, sed antecedit. Nã præterquam quod hæc disparitas nõ est ad rem, nec juvat ad solvenda argumenta proposita, fuisse antea impugnata est. Ostendimus enim, quod sicut gratia congrua formaliter includit liberum nostræ voluntatis consensum, ut à Deo prævisũ per scientiam mediam, ita & gratia prædeterminans includit illum radicaliter, virtualiter, aut eminenter: Tum quia procedit ab infinita divinæ voluntatis efficacia, quæ est prima nostræ libertatis radix & origo: Tum etiam, quia liberum nostræ voluntatis consensum non aliter antecedit, quàm per modum causæ & principii actualis illius, ac solã prioritate causalitatis & nature, illumque connotat tanquam effectum à se causatum, & derivatum: quia, ut docet Augustinus, talis gratia causat in nobis libertatem, facitque homines ex nolentibus volentes, & ex repugnantibus consentientes. Hoc præmissò,

A Ad argumentum respondeo, negando Antecedens. Ad cuius primam probationem, distinguo Majorẽ. Possibili posito in actu, nullum sequitur impossibile: Per se loquendo & absolute, nulla; factã suppositione, concedo. Per accidens, aliquis est iustus & habet gratiam, retinetque gratiam ad peccandum, & tamen si in eo instanti quo habet gratiam poneretur peccatum, sequeretur aliquid impossibile, nempe quod in eodem homine gratia sanctificans & peccatum simul reperirentur. Item quãdo quis amat, retinetque gratiam ad non amandum, & per consequens est tunc possibilis carentia amoris, quæ tamẽ si tunc poneretur, sequeretur aliquid impossibile, nempe quod in eadem voluntate simul esset amor & ejus carentia. Idem cum proportione dicendum est de prædeterminatione ad amorem, cum enim prioritate tantum natura illum antecedit, & sit in eodem instanti temporis & durationis cum illo, eandem habet incompossibilitatem cum negatione amoris, ac ipsemet amor qui infallibiliter eam consequitur.

Ad secundam probationem, distinguo Majorẽ. Si voluntas præmota ad amandum posset non amare, potentia consequenti, & in sensu composito, posset irritam facere divinam præmotionem, concedo Majorẽ. Si posset non amare, potentia solùm antecedenti, & in sensu diviso, nego Majorẽ. Ad cuius probationem, concedo Antecedente, nego Consequentiam. Ad axioma verò quod adducitur, dicendum est illud verificari quando fit comparatio inter potentiam & proprium actum ei correspondentem; secus autem si non fiat hoc modo comparatio, ut contingit in proposito. Nam actum non amare, stante prædeterminatione ad amorem, est actus potentie consequentis, quæ est infallibiliter cum actu conjuncta: potentia verò ad odium, quæ est in voluntate prædeterminata ad amorem, est solùm potentia absoluta, & antecedens, quæ est ab actu separata; sive ut alii dicunt, est solùm potentia puræ possibilitatis, non autem potentia positionis, qualis est etiam potentia ad dissentium quæ est in voluntate, gratã congruã excitata, ut docent Adversarii. Urde

Ad tertiam probationẽ dicendum est, quod ut potetia quæ est ad utrumlibet non sit frustra, sit est quod ponat unum ex duobus actibus contrariis quos respicit, & tunc servet potentiam absolutam & antecedentẽ ad alium ponendum; licet talis potentia sub tali statu & suppositione nunquam in actu reducat, inò nec reduci possit. Pater hoc in ipsa voluntate, quæ dum auctu amat, retinet potentiam ad odium nec frustra est talis potentia, licet exerceri non possit, nisi sublatò illo actu, & non simul cum illo, quia ad hoc nulla est potentia ut simul duò oppositi actus conjungantur. Idem cum proportione dicendum est de voluntate ad amorem prædeterminata: potetia enim ad odium quam sub tali prædeterminatione retinet, nõ debet censeri otiosa, quia absolute potest in actum reduci, licet sub tali suppositione & statu nunquã reducat in actu. Sicut etiam licet in sententia Adversariorũ, potentia ad dissentendum quæ remanet in voluntate excitata gratiã congruã, nunquam in actu reducat, nõ censetur tamẽ otiosa & frustranea. Ad quod, plures sunt alie potetia, quæ nunquã reducuntur in actũ, & amen non consentunt frustraneæ. Nam prædeterminatus potest damnari, & re-

& reprobus salvari, & tamen nunquam evenit aut evenies, quod prædestinatus damnetur, aut reprobus salvetur: juxta illud D. Bonaventura, quod supra retulimus: Quando alicui debetur locum secundum prædeterminationem divinam, potest quidem acquirere, & alius qui non est prædestinatus, potest locum acquirere, & tamen nunquam hoc eveniet. Item ille cui ex Chri- stianitate tribuitur perseverantia donum, potest quidem non perseverare, si velit; tamen certò & infallibiliter perseverat, & nunquam contigit, neque continget, quod actu & de factò non perseveret, ut docet Petavius tomo 1. lib. 9. cap. 7. cujus verba art. præcedenti §. 2. retulimus. Unde Augustinus de corrept. & gratia cap. 7. Horum si quisquam perit, fallitur Deus: sed nemo eorum perit, quia non fallitur Deus: si quisquam perit, vitio humano vincitur Deus: sed nemo eorum perit: quia nullà re vincitur Deus.

Obijcies quartò: Voluntas prædeterminata ad amorem, non habet potentiam expeditam ad odium: Ergo non remanet perfectè libera. Consequenter patet, ad perfectam enim libertatem requiritur potentia proxima & expedita ad actus oppositos. Antecedens verò probatur. Ille non censetur habere potentiam expeditam ad aliquem actum, qui habet obicem & impedimentum ligans ipsam potentiam, & ipsam impediens ne eliciat talem actum, ut constat in eo qui est constitutus compedibus, vel ligatus vinculis; talis enim ratio illius impedimenti non censetur habere potentiam expeditam ad ambulandum. Sed voluntas prædeterminata ad amorem, habet aliquod impedimentum, & veluti quoddam vinculum ipsam ligans, & impediens in actum odij prorumpat, nempe prædeterminationem ad amorem: Ergo non habet potentiam liberam & expeditam ad odium.

Respondet negando Antecedens, ad cujus probationem, concessa Majori, nego Minorem. Sic enim actus ipse amoris quem voluntas elicit, ut à Deo prædeterminata, non impedit potentiam, nec censetur esse obstaculum respectu illius, ita nec prædeterminatio ad amorem. Quia licet amor actualis liberè elicitur à voluntate, & non ex ejus electione; ita & prædeterminatio ad illum, datur per modum liberi, & ex prima voluntatis libertatis & contingentia radice descendit. Unde multiplex est disparitas inter prædeterminationem applicantem voluntatem ad amandum, & vincula seu compedes quibus homo detinetur & constringitur. Prima est, quia illa detentio non est aliquid liberum, vel datum ut determinet per modum liberi, secus autem prædeterminatio; hæc enim est libera ut quo, seu casualiter & radicaliter, daturque voluntati, ut in suo ordine & in ratione secundi liberi & determinantis, se liberè determinet, ut supra ostensum est. Ex quo oritur secunda differentia: vincula enim & compedes, non accommodantur naturæ potentiaæ progressivæ nec voluntariæ ac suaviter illam detinent, sed violentè & coactè: prædeterminatio autem attemperatur naturæ ipsius voluntatis, eamque movet & applicat ad agendum, fortiter & suaviter; quia illam movet sub indifferentiâ objectiva iudicii, & cum potentia ad oppositum, ut ejus natura & conditio ex- plicet. Quod Spiritus Sanctus significare voluit per Oseam Prophetam, cum cap. 11. ait: In funi- cularum allam traxi eos, in vinculis charitatis; divinæ

Tom. II.

A enim prædestinationis decreta, & gratiæ effica- ces, vocantur quidem vincula, quia eorum cer- titudo efficacissima, insuperabilis, & immutabi- lis est; sed tamen amoris vincula, quia suavissi- ma, & naturæ voluntatis accommodata. Vincula sunt, non tam ligantia, quàm ornantia: Amor enim (ut ait Chrysologus) quem ligat, liberat, quem onerat, ornat & coronat. Vincula sunt, sed amica. Quis autem aureis vinculis trahi, imò & ligari & onerari non veller: Delectantur compedibus mulie- res (ait Ambrosius) dummodo auro ligentur: onera esse si pretiosa sunt, nec putant, nec vincula.

Aliud etiam inter vincula & prædetermina- tionem intercedit discrimen. Vincula enim non solvunt, sed ligant potentiam progressivam, & impediunt ne in actum prorumpat: prædeter- minatio verò solvit suspensionem & indetermi- nationem voluntatis, & facit quod in actum se exerat, habeatque actuale suæ libertatis exerci- tium; unde illa non habet rationem vinculi im- pedientis, aut cogentis, sed actum primum cum secundo indissolubiliter conjungentis.

§. VI.

Aliud argumentum solvitur.

Obijcies ultimò: ille non censetur esse com- pletè potens ad operandum, nec conse- quenter perfectè liber, qui caret aliqua actualitate aut virtute necessariò requisita ad operan- dum: Sed ille qui non est prædeterminatus ad actum amoris v.g. caret aliqua virtute vel actualitate, ad operandum necessariò prærequisita, scilicet prædeterminatione, qua secundum Thomistam est de prærequisitis ad agendum: Ergo ille qui non est prædeterminatus ad actum amoris, non est completè potens, nec conse- quenter perfectè liber ad amandum.

Communis solutio hujus argumenti distin- guit inter prærequisita, ad agendum quæ se- nent ex parte potentiaæ & actus primi, & ea quæ se habent per modum applicationis potentiaæ, seu reductivi de actu primo ad secundum; & docet prædeterminationem esse solum de præ- requisitis hoc secundo modo, & consequenter ex ejus carentia & defectu, non sequi in volun- tate defectum potentiaæ & virtutis activæ, sed tantum carentiaæ applicationis & actualitatis reductentis de actu primo ad secundum. Potest- que hoc explicari exemplo concursus concomi- tantis Dei, aliquo modo distincti à concursu creaturæ, qui etiam in sententia Adversariorum in- dispensabiliter desideretur, ad hoc ut creatura apponat suam partem concursus, non tamen si- ne illo desinit habere creatura posse simpliciter ad agendum. Quia concursus concomitans Dei non est de numero eorum quæ dant posse sim- pliciter, separabile ab actu; sed de numero eo- rum quæ præsupponunt hoc posse, & requirunt- tur ad ipsum agere.

Verum contra hanc responsionem & com- munem doctrinam Thomistarum, insunt qui- dam Recentiores, & dicunt primò, illam coha- rere non posse cum eorum principiis. Thomistæ enim docent prædeterminationem antecedere actum secundum, prioritatem naturæ & causalita- tis: Sed præcedentia causalitatis & naturæ est actus primus: unde licet Solis fecunditas non præcedat nisi naturæ & causalitate emissionem sui radii; tamen Solis virtus est actus primus: Ergo & prædeterminatio.

Secundò, Prædeterminatio, secundum Thomi-

